

toliko jeho právní platnost, protože anglický soud, projednávající pozůstalost, jsoucí v Anglii, prohlásil poslední pořízení podle tamnějších předpisů za neplatné a protože všichni zákonní dědici — i otec nezletilých dědiců ze závěti — uznali rovněž u anglického soudu neplatnost závěti. Dovolací rekurs má jen potud pravdu, pokud tvrdí, že otázka popřené platnosti posledního pořízení může být rozřešena jen sporem. Ale o to tu nejde, nýbrž o to, zdali co do pravosti nepopřená závěť byla zřízena »v náležité formě«, jak § 126 nesp. řiz. praví. Co znamenají slova »v náležité formě«, sluší zde posouditi podle §u 578 obč. zák., jenž předpisuje, že kdo chce písemně a beze svědků pořizovati, musí závěť vlastnoručně psáti a vlastnoručně svým jménem podepsati. Ohledně těchto požadavků může se nesporný soudce pouštět do přezkoumání pouze potud, pokud byla zachována předepsaná vnější forma, kdežto zkoumání vnitřní platnosti vyhrazeno jest soudci spor rozhodujícímu. Protože jest nesporno, že poslední pořízení vyhovuje na venek §u 578 obč. zák., byla právem v napadeném usnesení přikázána role žalobců zákonným předpisům. Lhostejno jest, že poslední pořízení sepsáno bylo v Anglii a že anglický soud podle tamnějšího práva jeho platnosti neuznal, protože stačí, že československý státní občan v cizině šetřil formy československého zákona, podle kterého dlužno u soudu v tuzemsku pozůstalost projednávajícího posuzovati i obsah posledního pořízení (§ 4 a § 35 obč. zák. *conclusionem a maiori ad minus*, pak § 21 nesp. řiz. a § 106 j. n. viz též *Walker Internationales Privatrecht II.* vydání str. 804). Lhostejno jest také, zda otec nezletilých dědiců, kteří se na základě závěti přihlásili, neplatnost závěti v Anglii uznal, neboť nehledě k nedostatku opatrovníckého schválení tito dědici zastoupeni jsou v tomto pozůstalostním řízení kolisním opatrovníkem, který přihlášku jménem nezletilců na základě závěti podal. Nepadá konečně na váhu ani ta okolnost, že soud nemá po ruce posledního pořízení v prvopisu, nýbrž jen v ověřeném opisu a ověřeném německém překladu, protože okolnosti pro rozhodnutí sporné otázky ve smyslu §u 126 nesp. řiz. podstatné, jsou nesporny.

Čís. 4056.

Vyhlášením úpadku na jmění vyrovnávacího dlužníka n epomíjí jeho závazek z vyrovnání aniž závazek osob, jež přistoupily k vyrovnání jako rukojmí. Pokud konkuruje v úpadku věřitel, jemuž se dostalo vyrovnací kvoty zcela nebo z části, aneb jenž neobdržel dosud na vyrovnací kvotu ničeho.

(Rozh. ze dne 9. července 1924, Rv I 704/24.)

Zalovaní přistoupili k vyrovnání Floriána M-a jako rukojmí a plátcí. Na jmění Floriána M-a byl vyhlášen úpadek dříve, nežli byl splnil vyrovnání. Žalobu o zaplacení 1.982 Kč 78 h p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e zamítl, o d v o l a c í s o u d jí vyhověl. D ů v o d y: Je zjištěno, že žalovaní přistoupili k vyrovnání Floriána M-a jako rukojmí a plátcí. To znamená, že dle §u 1357 obč. zák. ručí oba jako nerozdílní (solidární) spoludlužníci za dluhy Floriána M-a, dotčené soudním vyrovnáním, dle míry a modalit, vyrovnáním stanovených. Věřitelé, vy-

rovnáním dotčení, jsou tedy oprávněni, by dle své vůle buď vyrovnávacího dlužníka nebo tyto rukojmí a plátce nebo všechny zároveň dle své vůle zažalovali (§ 1357, 891 obč. zák.). Ani skutkový přednes žalované strany ani zjištění procesního soudu neposkytují základu pro úsudek, že záruka žalované strany byla dána jen pro případ, že vyrovnávací dlužník neocetne se v úpadku a bude tedy moci svůj podnik sám dále vésti. Ze zákona nelze usouditi, že ručení za »vyrovnání« má jen tento význam a dosah a že tedy zanikne, jakmile se vyrovnávací dlužník před splněním vyrovnání ocitl v úpadku. S odchýlnými vývody a námitkami žalované strany nelze tedy souhlasiti.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Soudce první stolice založil svůj rozsudek na právním mínění, že uvalením úpadku na jmění žalobcova hlavního dlužníka Floriána M-a pominul závazek hlavního dlužníka z vyrovnání mezi ním a jeho věřiteli ve vyrovnávacím řízení a že následkem toho pominul také rukojemský závazek Josefa P-a a Emila M-a, o který jde v nynějším sporu. Tohoto právního mínění jest i správce úpadkových podstat Josefa P-a a Emila M-a a proto vznesl z důvodu čís. 4 Šu 503 c. ř. s. dovolání do rozsudku soudu odvolacího, který zakládá se na mínění opačném, že totiž ručení za vyrovnání nezaniká, když vyrovnávací dlužník upadne před splněním vyrovnání do úpadku. Přisvědčiti jest mínění soudu odvolacího. Žalovaná strana má za to, že zahájením úpadku na jmění Floriána M-a nastala novace podle Šu 1376 obč. zák. a že tedy podle Šu 1377 obč. zák. závazek jeho z vyrovnání pominul a podle Šu 1378 obč. zák. zanikly též rukojemské závazky. Toto mínění jest mylné spočívajíc na nesprávném výkladu Šu 1376 obč. zák. Podle tohoto Šu 1376 nastala novace s účinky §§ 1377 a 1378 tenkrát, jestliže právní důvod, nebo hlavní předmět pohledávky jest vyměněn za jiný, tedy starý závazek přechází v závazek nový, ale uvalením úpadku nenastává taková změna, závazky úpadcovy nedoznávají zahájením úpadku změny ani co do právního důvodu, ani co do hlavního předmětu pohledávek, nýbrž jen vymáhání těchto pohledávek jest omezeno a modifikováno účelem úpadkového řízení, jímž jest pokud možno nejvýhodnější společná úhrada nároků věřitelů úpadcových z úpadkové podstaty jako společného fondu společnou exekucí vzhledem na to, že tito věřitelé jsou následkem nedostatku platebních prostředků úpadcových v kolisi co do uplatnění nároků. Vzhledem na to jest v tomto sporu nerozhodna okolnost, že vyrovnání mezi Floriánem M-em a jeho věřiteli není vyrovnáním ani podle Šu 1380 obč. zák., ani podle Šu 204 c. ř. s., a že ručení za ono vyrovnání není smlouvou rukojemskou podle §§ 1346 a násl. obč. zák. Že uvalením úpadku na jmění vyrovnávacího dlužníka nepominí závazek jeho z vyrovnání a že následkem toho také nepominí závazek osob, které jako rukojmí přistoupily k vyrovnání tomuto, plyne z této úvahy: V Šu 54 vyr. řádu jest ustanoveno: 1. Uvalen-li před úplným splněním vyrovnání úpadek, nejsou věřitelé, na vyrovnání účastnění, povinni vraceti to, co na ně bezelstně přijali. 2. Jejich pohledávky pokládají se však za úplně zaniklé, jestliže obdrželi částku,

vyrovnáním určenou, totiž celou vyrovnací kvotu; jinak se pohledávka pokládá za zaniklou jen částkou, která odpovídá poměru zaplacené částky k sumě, která podle vyrovnání věřiteli příslušela, totiž k vyrovnací kvotě. Odstavec první mluví o případě, když vyrovnání bylo jen částečně splněno, a stanoví, že úpadková podstata nemůže na věřitele vznésti odpůrčí nárok na vrácení toho, co bezelstně byl přijal. Z toho plyne, že odpůrčí žaloba podle §§ 27 a 43 konk. ř. může býti podána na příjemce obmyslného, nikoli však, že vyrovnání pozbylo platnosti, neboť, kdyby potom v úpadku takový věřitel přišel v konkurenci celou vyrovnací kvotou, ale také jen s ní a s ničím více, — a odstavec první Šu 54 vyr. ř. nevyslovuje se o této otázce —, bylo by vyrovnání stále ještě v platnosti. Otázka, zdali na věřitele při rozdělení úpadkové podstaty skutečně připadne tolik, aby celá vyrovnací kvota byla uhrazena, neruší totiž platnosti vyrovnání právě tak, jako ji neruší otázka, zdali mimo úpadek věřitel dobude exekucí celé vyrovnací kvoty, nebo zůstane-li neuhrazený zbytek. Vzhledem na druhý odstavec Šu 54 vyr. ř. jsou možny tři případy: věřitel obdržel před úpadkem na vyrovnací kvotu vše, nebo jen část, nebo nic. Obdržel-li vše, jest podle první věty uspokojen úplně, nemůže nic dále žádati a do úpadku vůbec s touto pohledávkou nepatří. Zdali jest vzhledem na první odstavec předpokládáno, že přijal vyrovnací kvotu bezelstně, může zůstatí nerozřešeno. Jestliže však věřitel obdržel před úpadkem jen část vyrovnací kvoty, pokládáti jest jeho původní pohledávku za částečně zaniklou a on konkuruje tudíž v úpadkovém řízení poměrnou částkou. Třetí případ, když totiž věřitel neobdržel ještě ničeho na vyrovnací kvotu, není v zákoně výslovně rozřešen, ale logický úsudek vede k tomu, že věřitel potom konkuruje v řízení úpadkovém plným obnosem, neboť podle toho, jak obdržená částka jest menší, zbytek, do úpadku náležející jest větší a činí tedy plných sto procent, když obdržená částka se rovná nule. Z toho plyne, že vyrovnání zůstává v platnosti i po uvalení úpadku na jmění vyrovnávacího dlužníka, neboť, kdyby tomu tak nebylo, musil by v případě, že a) věřitel obdržel před zahájením úpadku jen část vyrovnací kvoty, nebo že b) neobdržel na tuto kvotu ničeho, konkurovati v řízení úpadkovém v případě a) vždy celý zbytek pohledávky a ne jen poměrná částka její, a v případě b) musila by konkurovati celá pohledávka, a věřiteli musilo by býti uloženo vrácení přijaté částky, pokud by tato nebyla úplně kryta rozvrhovou kvotou, ale toho není. Nelze tedy říci, že vyrovnání pozbylo platnosti, ač ovšem nelze také říci, že má platnost plnou, leč by zákon byl vyložen v ten způsob, že v úpadku věřitel nemůže obdržeti více, než čeho třeba jest k úhradě vyrovnací kvoty. Neučiní-li se to, nebo není-li možno to učiniti, dlužno prohlásiti, že vyrovnání platí, ale jen s jistými modifikacemi. To stačí v tomto sporu. Vyrovnání zůstává v platnosti, dlužníkův závazek z něho nepominul, nýbrž byl zákonem jen modifikován; následkem toho nepominul ani závazek rukojemský. Ona modifikace nemá na rukojemský závazek vlivu, neboť jest jen věřiteli na prospěch tím, že ho nechává konkurovati a zaplacení dojíti v úpadku větší částkou, než zbytkem vyrovnací kvoty, že tedy nechává z části oživit původní závazek dlužníkův, ale nikterak nezmenšuje dlužníkovu závazku z vyrovnání, za nějž rukojmí ručí. Z toho následuje, že neplatí zde ustanovení Šu 1363 obč. zák. o pomnutí rukojemského zá-

vazku spolu s pominutím závazku hlavního dlužníka. Podle §u 57 vyr. ř. odsouzení dlužníka pro podvodný úpadek zrušuje pro všechny věřitele slevu, ve vyrovnání povolenou, aniž to má za následek také ztrátu práv, věřitelům ve vyrovnání proti dlužníku nebo proti třetím osobám zřízených. Takovými třetími osobami, jichž závazky z vyrovnání vůči věřitelům trvají, jsou zejména rukojmí. Zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. praví v článku III., že totéž, co uvedeno jest v §u 57 vyr. ř. v případě odsouzení dlužníka pro podvodný úpadek, platí také, nesplní-li dlužník potvrzeného vyrovnání úplně a v čas, totiž v době splatnosti, což by se hodilo též na vyrovnání Floriána M-a, neboť prodloužením jeho nastala ztráta lhůt. Dlužník tedy ztrácí nároku na slevu a rukojmí, z vyrovnání zavázání, ručí dál, ač vyrovnání pozbylo částečně své platnosti, totiž potud, pokud z něho výhody plynou pro věřitele. Uvedený právě zákon čís. 99 nabyt ovšem teprve dne 19. května 1923 platnosti, pročež nelze ho užiti v tomto sporu přímo, ale toho není ani třeba, nýbrž stačí poukázati naň jako na další doklad správnosti hořejšího výkladu §u 54 vyr. řádu, že totiž, platí-li podle něho vyrovnání s modifikacemi ve prospěch věřitelů, závazek vyrovnacích rukojmí se nemění, neboť i sám zákonodárce řeší věc v článku III. uvedeného zákona čís. 99 z roku 1923 týmž způsobem. Procesní soudce první stolice má vzhledem na § 31 vyr. řádu a na vyslovený v něm účel vyrovnávacího řízení za to, že podle obsahu vyrovnání ze dne 22. ledna 1923 Josef P. a Emil M. přistoupili k vyrovnání, Floriánem M-em jako vyrovnávacím dlužníkem věřitelům nabídnutému jako rukojmí a plátcové jen s výminkou podle §u 863 obč. zák. mlčky odčiněnou, že účel vyrovnání sám bude umožněn, že totiž Florián M. neocitne se v úpadku a bude tedy moci svůj podnik sám dále vésti. Toto mínění prvního soudu není skutkovým zjištěním, jak strana žalovaná v dovolacím spise mylně se domnívá, nýbrž výkladem obsahu vyrovnání podle §u 914 obč. zák. vzhledem na § 863 obč. zák., jakož i na § 31 vyř. ř. a na účel vyrovnávacího řízení; jest to tudíž právní úsudek prvního soudu, jímž odvolací soud nebyl vázán. Soud odvolací mohl tedy ve svém rozsudku odchýliti se od tohoto mínění a právem tak učinil výrokem, že záruka žalovaných nebyla dána jen pro případ, že vyrovnávací dlužník neocitne se v úpadku a bude tudíž moci svůj podnik dále vésti. Opak tohoto mínění soudu odvolacího neplyne ani z toho, co žalovaná strana přednesla při ústním jednání v první stolici, ani ze skutkových zjištění soudů nižších a zvláště ne z obsahu vyrovnání ze dne 22. ledna 1923.

Čís. 4057.

Společenstva výrobní a hospodářská.

Člen, vystoupivší ze společenstva, může z důvodu splacení členského podílu žádati na společenstvu toliko, by mu vyplatilo hodnotu tohoto podílu členského, jak vyplývá z účetní závěrky na onen rok, ve kterém člen vystoupil ze společenstva po připočtení zisku a odpisu ztrát, naň připadajících.

(Rozh. ze dne 9. července 1924, Rv II 276/24.)